

OBSAH:

Str.

Předmluva.

POVŠECHNÁ ČÁST.

I. KLINICKÝ POSTUP PŘI VYŠETŘOVÁNÍ OČNÍCH CHOROB (prof. Deyl)	1
Schema postupu při vyšetřování očních chorob (Dr. Bruckner)	3
II. ZPŮSOBY VYŠETŘOVÁNÍ OKA VE VŠEOBECNÉ LÉKAŘSKÉ PRAXI. Napsal prof. Dr. Jan Deyl, Praha.	
1. Zevní vyšetřování inspekcí a palpací při denním světle	17
2. Fokální (postranní) osvětlení	18
3. Prosvícení oka očním zrcátkem (vyšetřování optických medií oka)	20
4. Ostrost zraková	24
Postup při vyšetřování ostrosti zrakové	30
III. LÉČEBNÁ TECHNIKA. Napsal prof. Dr. Jan Deyl, Praha.	
Vkapování do spojivkového vaku	39
Vyplachování	40
Vtírání mastí	40
Vprašování	41
Masáž oka	41
Potírání spojivky	41
Podspojivková injekce	41
Obklady	42
Obvazy	44
Sterilisace	49
Operační místnost	51
Přípravy k operaci	57
Anaesthesia	59
Celková narkosa	65
IV. VŠEOBECNÁ THERAPIE OČNÍCH CHOROB. Napsal Dr. Záboj Bruckner, Praha.	
Celková therapie očních chorob	69
Místní therapie očních chorob	76
Předpisování očních léků	76
Anaesthetika	77
Mydriatika	79
Miotika	82
Antiseptika, adstringentia, stimulantia a j.	83
Varia	91

ČÁST SPECIÁLNÍ.

CHOROBY SLZNÉHO ÚSTROJÍ.

Napsal prof. Dr. Bohuslav Slavík, Brno.

Anatomie	96
Fysiologie	97
Vývoj ústrojí slzného (prof. Deyl)	97
Nemoci žlázy slzné	98
Nemoci slzovodného ústrojí; jejich příznaky	99
Změny bodů a kanálků slzných	102
Nemoci slzovodu nosního a slzného vaku	103

NEMOCI VÍČEK OČNÍCH.

Napsal prof. Dr. Jan Deyl, Praha.

Anatomie a fysiologie	110
Vyšetřování víček	111
I. ÚCHYLYKY V TVARU VÍČEK	114
1. Vrozené úchylky	114
2. Traumatické úchylky. Kolobom víček	115
II. ZMĚNY V POLOZE VÍČEK	119
1. Entropium	119
2. Ectropium	123
III. ÚCHYLYKY V ŠÍŘCE OČNÍ ŠTĚRBINY	133
A. Zúžení oční štěrbiny. 1. Zmohutnění víček	133
2. Blepharophimosis	134
Ankyloblepharon	134
3. Blepharospasmus	134
4. Ptosis	136
B. Zvětšení štěrbiny oční	144
Lagophthalmus	145
Tarsorrhafie	146
IV. NEZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ VÍČEK	149
1. Odchylky ve vyměšování žlázek víčkových	149
2. Hyperaemie	149
3. Oedem	149
4. Výlevy krevní	151
5. Cysty víčkové	152
6. Nádory víček	153
V. ZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ VÍČEK	159
A. Nemoci kůže víčkové	159
1. Exanthemy kůže víčkové. Ekzem	160
Herpes febrilis	162
Herpes facialis	162
Erysipel	164
Erythemy	165
Akutní exanthemy	166
Pemphigus	166
Xeroderma pigment	166
Hordeolum	166
Furunculus	167
Absces	168
Gangraena	168
Anthrax	169

NEMOCI SPOJIVKY.

Napsali prof. Dr. Jan Deyl a Dr. Záboj Bruckner, Praha.

Anatomie spojivky	189
Výživa spojivky	190
Injekce konjunktivální	192
ciliárni	193
perikorneální	193
episklerální	193
sklerální	194
Vyšetřování spojivky	194
Methodika vyšetřování	195
A. NEZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ SPOJIVKY	198
I. Překrvení, oedem a výlevy krevní	198
II. Poranění spojivky	200
III. Chorobné známky zvrhlosti spojivky	201
Xerosis 201, Pinguecula	204
Pterygium 205, Pseudopterygium	206
Amyloidní a hyalinní zvrhlost	206
IV. Nádory spojivky	207
a) Benigní nádory	207
b) Zhoubné nádory	209
B. ZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ SPOJIVKY	210
I. Jednoduchý zánět spojivky	210
1. Conjunctivitis catarrhalis acuta	210
2. Conjunctivitis catarrhalis chronica	218
II. Hnisotok spojivky	221
1. Hnisotok novorozenců	221
2. Hnisotok dospělých	229
III. Blanotvorný zánět spojivky	232
IV. Jarní katarrh spojivky	236
V. Tuberkulosa spojivky	239
Syfilis spojivky	240

	Str.
VI. Skrofulosní zánět spojivky	241
Záněty spojivky při kožních exanthemech	250
Pemphigus spojivky	251
Herpes iris, hydroa vacciniformis, acne rosacea	252
VII. Trachom a follikulární zánět spojivky (Dr. Bruckner)	252
Trachom	253
Conjunctivitis follicularis	271
Vzácné follikulární onemocnění spojivky	274

ONEMOCNĚNÍ ROHOVKY.

Napsal prof. Dr. Jan Deyl, Praha.

Anatomie	276
Vyšetřování rohovky (Dr. Bruckner)	278
I. ZÁNĚTY ROHOVKY	284
Klinické známky a rozdělení zánětů rohovky	284
A. POVRCHNÍ ZÁNĚTY ROHOVKY	285
a) Všeobecná část	286
1. Pathologická histologie, průběh a následky povrchních zánětů rohovky	286
2. Léčení vředů a povrchních rohovkových zánětů	293
b) Klinické tvary povrchních zánětů rohovky	299
I. Klinické tvary povrchních zánětů rohovky původu sekundárního	9
1. Keratitis e trichiasi	299
2. K. při conjunctivitis catarrhalis	299
3. K. při hnisotoku	299
4. K. při conjunctivitis membranacea	299
5. K. při trachomu	299
6. K. e. lithiasi	300
7. K. eczematosa	300
8. K. e. lagophthalmo	305
9. K. ex acne rosacea	306
10. Keratomalacia	306
II. Klinické tvary povrchních zánětů rohovky původu primárního	307
1. Keratitis superfic. traumatica	307
2. Ulcus corneae serpens	307
3. Keratomycosis aspergillina	315
4. Keratitis margin. superficialis	315
5. Ulcus rodens	315
6. Herpes corneae febrilis	
zoster	316
Keratitis dentritica	317
7. Keratitis superfic. punctata (Fuchs)	318
8. Keratitis filamentosa	319
9. Písmenovitý zánět rohovky (Haabův)	319
10. K. disciformis	319
11. K. neuroparalytica	320
B. HLUBOKÉ ZÁNĚTY ROHOVKY:	321
I. Keratitis parenchymatosa seu interstitialis (profunda)	322
II. Druhotné vmezeřené záněty rohovky	331
Keratitis sclerosificans	331
K. ex iridocyclitide	332
K. striata	332
K. pustuliformis profunda	333

	Str.
II. PORANĚNÍ ROHOVKY	333
Erosio corneae	334
Erosio recidivans	334
Contusio corneae	335
Corpus alienum corneae	336
Vulnus perfor. corneae	337
Abscessus annul. corneae	339
Combustio cornea	339
III. ZVRHLOST ROHOVKY	340
Arcus senilis (a pokrajový výklen rohovky)	340
Pásové zákaly	341
Hyalinní, amyloidní a vápenná degenerace	342
Xerosis cornea	342
Keratosis corneae	342
Dystrophia epithelialis corneae	343
Pannus degenerativus	342
Keratitis vesiculosa, bullosa	342
Uzlíčkovitá dystrofie rohovky (Groenouw)	343
Prokrvácení rohovky	343
IV. ANOMALIE VELIKOSTI, TVARU A ZAKŘIVENÍ ROHOVKY	344
Microcornea	344
Megalocornea	344
Keratoconus	344
Keratectasie	346
Staphyloma	346
V. VROZENÉ VADY ROHOVKY	346
VI. NÁDORY ROHOVKY	347
Papilloma cornea	347
Carcinoma cornea	347

NEMOCI BĚLIMY.

Napsal prof. Dr. Jan Deyl, Praha.

Anatomie	348
Vyšetřování	349
A. Anomalie v tvaru bělimy	350
Sclerectasia	350
Staphyloma sclerae	350
B. Vrozené vady bělimy	351
C. Poranění bělimy	352
D. Záněty bělimy	353
Episcleritis	353
Scleritis	355
Vředy a abscesy bělimy	357

NEMOCI DUHOVKY A TĚLESA ŘASNATÉHO.

Napsali prof. Dr. Jan Deyl a Dr. Záboj Bruckner.

Anatomie duhovky a řasnatého tělesa	359
Vyšetřování přední komory oční	364
Vyšetřování duhovky	366
Vyšetřování zornice	367
I. VROZENÉ VADY DUHOVKY A ŘASNATÉHO TĚLESA	374

	Str.
II. NÁDORY DUHOVKY A ŘASNATÉHO TĚLESA	376
Atrofie duhovky	378
III. ZÁNĚTY DUHOVKY A ŘASNATÉHO TĚLESA	379
A. Všeobecná část	380
I. Obraz a průběh zánětu	380
a) Obraz a průběh akutního zánětu duhovky	380
b) Komplikace duhovkových zánětů	386
c) Počasný zánět duhovky a tělesa řasnatého	389
II. Předpověď duhovkového zánětu	391
III. Pathologická anatomie	392
IV. Poznávání duhovkového zánětu	393
V. Léčení zánětu duhovky	396
A. Léčení celkové	396
B. Léčení místní	397
B. Speciální část. Klinické tvary a příčiny zánětu duhovky	403
A. Podružný zánět duhovky	403
B. Primární zánět duhovky	403
Iritis rheumatica	404
urica	404
gonorrhœica	405
metastatica	405
diabetica	406
syphilitica	407
tuberculosa	408
Heterochromia iridis	413
IV. PORANĚNÍ DUHOVKY A ŘASNATÉHO TĚLESA	414
Perforující poranění	414
Prolapsus iridis	414
Tupá poranění	414
Iridocyclitis traumatica	415
Panophthalmie	416
Endophthalmitis septica	418

SOUCITNÉ ONEMOCNĚNÍ.

Napsal prof. Dr. Jan Deyl, Praha.

Příčiny soucitného onemocnění	420
Průběh	421
Histopathologie	423
Diagnosa	424
Prognosa	425
Pathogenese	425
Profylaxe	426
Therapie	427
Vynětí oka	428
Umělé oko	431

ONEMOCNĚNÍ ČOČKY.

Napsal prof. Dr. Jan Deyl, Praha.

Anatomie	435
Vyšetřování čočky	437
I. ÚCHYLYKY V POLOZE ČOČKY	440

	Str.
Subluxatio — luxatio lentis	440
Aphakia	445
II. ÚCHYLYKY V TVARU ČOČKY	448
Coloboma lentis	448
Lenticonus	448
Membrana pupillaris perseverans	448
III. ZÁKAL ČOČKY — CATARACTA	448
A. ČÁST POVŠECHNÁ	448
B. KLINICKÉ TVARY KATARAKT	456
I. STACIONÁRNÍ KATARAKTY VROZENÉ A V MLÁDÍ ZÍSKANÉ	456
a) VŠEOBECNÁ ČÁST	456
b) KLINICKÉ TVARY STACIONÁRNÍCH ZÁKALŮ	460
Cataracta congenita	460
Cataracta polaris anterior acquisita	462
Cataracta perinuclearis	462
II. PROGRESSIVNÍ KATARAKTY	465
A. PRIMÁRNÍ PROGRESSIVNÍ KATARAKTY	466
a) Cataracta senilis	466
Klinický obraz	466
Klinický průběh	471
Aetiologie	471
Pathologická anatomie	472
Diagnosa	473
Therapie	474
Operativní léčení	476
Úchylné příhody při operaci (Dr. Bruckner) .	483
Léčení po operaci	486
b) Cataracta praesenilis. Cataracta juvenilis . . .	491
1. Cataracta traumatica	492
2. Cataracta ex contusione	494
3. Konstitutionální zákaly	496
4. Cataracta toxica	497
B. CATARACTA COMPLICATA	498
Dodatek: Cataracta secundaria	501

PRESBYOPIE A PORUCHY AKOMODACE.

Napsal prof. Dr. Jan Deyl, Praha.

PRESBYOPIA	503
PORUCHY AKOMODACE	510
I. Obrny akomodace	510
II. Křeč (spasmus) a napětí (tonus) akomodační	514
III. Insufficiency akomodace	516

OKOHYBNÉ ÚSTROJÍ.

Napsal prof. Dr. Bohuslav Slavík.

Anatomie	521
Embryonální vývoj (prof. Deyl)	522
Pohyby oka	523
Zření jednoduché a dvojité	526
Poruchy v rovnováze okohybného ústrojí	528

	Str.
1. Strabismus latens, heterophorie	529
2. Strabismus manifestus	531
A. Strabismus concomitans	531
B. Strabismus paralyticus	537
Nystagmus. Třes očí	548

PERIMETR. POLE ZRAKOVÉ.

Napsali prof. Dr. Jan Deyl a Dr. Záboj Bruckner.

Způsoby vyšetřování zrakového pole	550
Normální zrakové pole	553
Změny zrakového pole	554
I. Zúžení zorného pole	555
II. Ložiskové skotomy	556
III. Hemianopické skotomy	558

GLAUKOM A HYPOTONIE.

Napsal prof. Dr. Roman Kadlický, Bratislava.

PRIMÁRNÍ GLAUKOM	562
1. Glaucoma inflammatorium acutum	562
2. Glaucoma chronicum simplex	564
Diagnosa glaukomu	564
Differenciální diagnosa glaukomu	568
Prognosa glaukomu	569
Pathogenesea glaukomu	569
Léčení glaukomu	571
a) Medikamentosní léčení	572
b) Operativní therapie	574
HYDROPHTHALMUS. GLAUCOMA INFANTILE	677
SEKUNDÁRNÍ GLAUKOM	578
Fysiologie a pathologie napětí oka	579
Hypotonie	581

NEMOCI OČNICE.

Napsal prof. Dr. Otakar Lešer, Praha.

Anatomie očnice	583
Uložení bulbu v očnici	588
Postup při vyšetřování očnicových chorob	591
I. ZÁNĚTY OČNICE	592
Oedem očnice	592
Zánět očnicového vaziva	592
Zánět očnicového vaziva při onemocnění vedlejších dutin	595
Zánět očnicového vaziva při zánětu dutiny kosti čelní	595
Zánět očnicového vaziva při zánětu dutiny kosti čelistní	597
Zánět očnicového vaziva při empyemu dutin kosti čichové	598
Zánět očnicového vaziva při empyemu zadních dutin vedlejších	599
Kombinované záněty dutin sousedících s očnicí	600
Změny v očnici při thrombosis sinus cavernosi	600
Tenonitis	602
Zánětlivý exophthalmus při onemocnění očnicových stěn	603
Tuberkulóza očnice	605
Syfilis očnice	606
Zánětlivé pseudotumory očnice	607

	Str.
II. NÁDORY OČNICE	608
Dermoid	608
Cholesteatom	609
Teratom	609
Cysty při mikrofthalmu	609
Encephalocele (meningocele) očnice	610
Kostěné nádory očnice	612
Angiom očnice	614
Pulsující exophthalmus	615
Periodicky intermittující exophthalmus	618
Vzácné benigní nádory očnice	620
Cizopasníci v očnici	621
Zhoubné nádory očnice	622
Nádory žlázy slzné	626
Operace v očnici	626
III. ZRANĚNÍ OČNICE	628
Haemorrhagia retrobulbaris. Emphysema orbitae	628
Zlomení stěn očnicových tupým úrazem	629
Zranění obsahu očnice ostrými předměty	632
Střelné rány očnice	634
Luxatio, avulsio bulbi	636
Traumatický enophthalmus	638
IV. EXOPHTHALMUS PŘI CELKOVÝCH CHOROBÁCH	639
Exophthalmus při m. Basedowi	639
Exophthalmus při haemorrhagických diathesách	641
Lymfomy a lymfomatosy očnice	641
